

Leerplan Basiszorg en ondersteuning: overwegingen in functie van concretisering lessentabel en de verdeling van opdrachten

1 Suggesties vanuit leerplan en lessentabel

1.1 Leerplan

- Kwaliteitsvol handelen
- Zorg
- Indirecte zorg en ondersteuning
- (Ped)agogisch handelen
- Stages: advies blokstages

1.2 Lessentabel

Administratieve vakbenamingen:

- TV/PV Huishoudkunde
- TV/PV Opvoedkunde
- TV/PV Verpleegkunde
- TV/PV Verzorging

2 Overwegingen

Het concretiseren van de lessentabel en bijhorende opdrachtenverdeling is afhankelijk van het samenspel tussen volgende elementen:

- pedagogische en pedagogisch-didactische keuzes die je als directeur of schoolteam maakt;
- situering van gezondheidszorg binnen het aanbod op de school, m.i.v. beschikbare infrastructuur;
- het beschikbare lerarenkorps: zowel qua discipline (bekwaamheidsbewijzen) als qua expertise.

Onderstaande overwegingen worden geformuleerd vanuit het perspectief van beleidskeuzes.

We zetten een aantal pedagogische en pedagogisch-didactische keuzes op een rijtje.

2.1 Gemeenschappelijk funderend leerplan (GFL): keuzes van de school en mogelijke samenhang of samenwerking met het leerplan Basiszorg en ondersteuning

Vanuit het studierichtingsprofiel is er een inhoudelijke samenhang tussen het GFL en het leerplan Basiszorg en ondersteuning. Die samenhang staat mogelijke keuzes van de school in relatie tot het omgaan met het GFL niet in de weg. De inhoudelijke samenhang kan bepaalde keuzes faciliteren

zoals de keuze voor bepaalde projecten of de koppeling van bepaalde doelen aan het leerplan van het specifiek gedeelte.

Zo is er het LPD 15 (GFL): het ontwikkelen van gezondheidsvaardigheden m.b.t. het mentale welzijn is opgenomen in het leerplan Basiszorg en ondersteuning (LPD 12+). Werken rond LPD 8 (hygiëne), LPD 9 (veilig handelen) en LPD 10 (ergonomie) biedt mogelijkheden om het doel zoals het geformuleerd staat in LPD 15 te realiseren.

2.2 Welke keuzes maak je voor het complementair gedeelte?

- Gebruik je deze uren om het urenpakket specifieke vorming te verruimen, bv. om geïntegreerd werken te faciliteren of om meer oefenkansen te bieden voor de indalende competenties?
- Kies je voor het aanbieden van een vak dat relevant is het vanuit studierichtingsprofiel (vorm van verdieping)? Bijvoorbeeld:
  - Artistieke vorming: verdiepend ingevuld in functie van het studierichtingsprofiel (deelnemen aan ontspannings- en vrijetijdsactiviteiten);
  - Nederlands in functie van communicatie en agogisch handelen;
  - ...
- Wil je andere keuzes maken? Bv. Frans of Engels in functie van de doelgroepen waarmee de leerlingen op stage kunnen te maken hebben? Of ICT-gebonden elementen die in de zorgsector aanwezig kunnen zijn.

2.3 Overwegingen i.v.m. werkplekieren en stage vanuit het oogpunt van schoolorganisatie

2.3.1 Pedagogisch overwegingen m.b.t. stage en werkplekieren

Hoe verhoudt de visie van de school op stage in de studierichting Basiszorg en ondersteuning zich tot de schoolvisie op werkplekieren binnen de verschillende studierichtingen?

2.3.2 Pedagogische overwegingen m.b.t. de organisatie van stage

- Plaats in het curriculum
In de scenario's gaan we uit van een evenwichtige spreiding in de graad. Kies je daarvoor of maken volgende factoren het mogelijk dat leerlingen bv. meer stage lopen in het zesde jaar:
  - de lokale context (voldoende stageplaatsen na de volledige uitrol van de modernisering);
  - de afstemming met de stageplanning over verschillende studierichtingen heen;
  - de koppeling met de lesroosters van leraren, bv. maakt de opdracht van de stagebegeleider het mogelijk om bepaalde aantal leerlingen kwaliteitsvol te begeleiden binnen de voorziene stageweken?
- Relatie tot andere vormen van werkplekieren
Wil je binnen de schoolcomponent inzetten op praktijklessen op verplaatsing of op vormen van werkplekieren zoals observatieactiviteiten, extramuros ...?
- Stagebegeleiding
  - Welke leraren begeleiden de leerlingen op stage? Kies je voor gecombineerde opdrachten (lesopdracht/stage) of niet?
  - Opdracht van de stageopdracht: welke noemer hanteer je? Aantal leerlingen per stagebegeleider in relatie tot de opdracht? Koppel je stagebegeleiders aan stageplaatsen of enkel aan leerlingen (verplaatsingen? vast ankerpunt per stageplaats? ...)?

- **Stagecoördinatie**
Krijgt iemand de verantwoordelijkheid (in opdracht) voor de coördinatie en welke taken wijs je een eventuele coördinator toe, bv. het zoeken van stageplaatsen en instaan voor de contacten met de stageplaatsen en planning, de administratieve opvolging, wijzigingen aan het regelgevend kader opvolgen, afwezigheden van leerlingen op stage opvolgen en een eventuele planning van inhaalstages, medisch onderzoek regelen en opvolgen.
- Kan en wil je stage-overleg structureel inplannen in de lesroosters van leraren/stagebegeleiders?
- Werk je een samenwerking met stageplaatsen (werkveld) uit vanuit een visie op kwaliteitszorg en wie staat daarvoor in (contacten, aanspreekpunt bij problemen, systematische bevraging, afstemming (ped.- didact.), evaluatie van stagewerking ...)?

2.3.3 Overwegingen op pedagogisch-didactisch vlak

- Vanuit overleg met de sector en vanuit pedagogisch-didactische overwegingen adviseren we de keuze voor blokstages. Wanneer leerlingen een langere periode op een stageplaats vertoeven, bevordert dat het leren van de leerling. Stageplaatsen investeren liever in langere stageperiodes dan in vormen van altemnerend leren.
- Wat zijn de verwachtingen ten aanzien van het lerarenteam m.b.t. de afstemming tussen de schoolcomponent en de stagecomponent? Beschouw je dat als een verantwoordelijkheid van de individuele leraren/stagebegeleiders, wordt het gefaciliteerd door structureel overleg of wordt het aangestuurd en begeleid door een (stage)coördinator?
- Wat zijn de verwachtingen ten aanzien van de stagebegeleider? Wat verwacht je m.b.t. voorbereiding, opvolging (min. aantal bezoeken per periode), evaluatie, afstemming met werkplek, administratie, begeleiding tijdens vakantieperiodes of op woensdagnamiddagen?
- Het begeleiden van stage in de social profit is bijzonder. Leerlingen werken met en zorgen voor cliënten. Ruimte en tijd voor coaching door de stagebegeleider en afstemming met de mentor en de stageplaats bevorderen kwaliteitsvol leren op school en tijdens stage. Hoe ga je om met de verhouding tussen het aantal leerlingen per stagebegeleider in relatie tot andere studierichtingen waarin werkplekleren of stage wordt georganiseerd?
- Wat is de visie op evaluatie van stage in verhouding tot het globaal evaluatiebeleid? Hoe verhoudt de visie op stage in een D/A-richting zich t.a.v. stage in een richting in de A-finaliteit? Kan er anders over stage worden gerapporteerd dan over de andere vakken in de studierichting?

2.3.4 Samenwerking met stageplaatsen (werkveld)

- Ben je bereid om de planning over scholen heen af te stemmen in functie van een optimale spreiding naar stageplaatsen toe?
- Investeer je in een inhoudelijke afstemming tussen stage en school en wie staat daarvoor in?
- Wat verwacht je als school van de stageplaats en wie bespreekt die verwachtingen?
- Wat verwacht de stageplaats van de leerling en wie bespreekt die verwachtingen?
- Wordt de aanpak op de werkplek meegenomen naar lespraktijk (inhoudelijke afstemming)?
- Wie wordt gecontacteerd bij problemen (op school, op de stageplek)?

2.4 Keuze voor het werken met pedagogisch-didactische werkvormen binnen het studierichtingsgedeelte?

Je bent als school(team) vrij om ook in het kader van het nieuwe leerplan te kiezen voor werkvormen die integratie of inoefenen van vaardigheden faciliteren zoals seminarie, geïntegreerd werken, project- of themawerking, casuïstiek) over rubrieken of vakken heen.

2.4.1 Integratie

Op stage wordt er van leerlingen verwacht dat ze het geleerde m.b.t. de verschillende leerplanonderdelen functioneel inzetten bij het zorg dragen voor cliënten. Om leerlingen daarin te ondersteunen kan het zinvol zijn om in je organisatie model structureel ruimte in te bouwen om te werken rond de integratie van verschillende leerinhouden en vaardigheden via o.m. projectdagen of seminarie. Wanneer je binnen de ruimte voor het specifiek gedeelte kiest voor die optie vraagt dat om een goede voorbereiding en samenwerking in het lerarenteam om alle doelen binnen het beschikbare tijdsbestek te realiseren. Je kan er ook voor kiezen om binnen het complementair gedeelte ruimte te maken voor geïntegreerd werken.

Binnen de A-finaliteit zijn de doelen overwegend toepassingsgericht uitgewerkt wat niet wegneemt dat theoretische achtergronden zeker hun plaats hebben. Daarbij kan je vertrekken vanuit thema's of casuïstiek die voor de leerlingen voldoende concreet aanvoelen om vandaaruit de kaders en achtergronden op te bouwen.

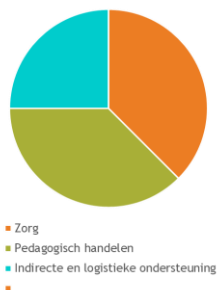
De mate van integratie kan sterk verschillen. Afhankelijk van de tijd die je nodig hebt om tot een optimale vorm te komen, kan je die integratie ook laten groeien.

Organisatiemodel 1: minimale integratie

Het lerarenteam benut de mogelijkheden tot leren in samenhang via minimale integratie:

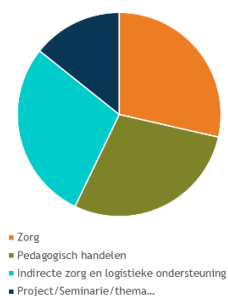
- Doelen van kwaliteitsvol handelen worden bereikt in één of meer bouwstenen
- Ook integratie binnen de doelen van kwaliteitsvol handelen

Basiszorg en ondersteuning

Organisatiemodel 2: gedeeltelijke integratie

Integratie van kwaliteitsvol handelen met doelen uit 3 van de bouwstenen via project, seminarie ...

Organisatiemodel 3: volledige integratie

Alle leerplandoelen uit kwaliteitsvol handelen en de bouwstenen worden gerealiseerd via projecten en/of thema's.

2.4.2 Workshops of thema's

Binnen seminarie, project, thematisch werken of een cluster/rubriek kan het zinvol zijn om in te zetten op workshops waarbij leerlingen kansen krijgen om specifieke leerinhouden of vaardigheden te verwerven of in te oefenen. Bv.

- Workshops waarbij wordt ingezet op de herhaling of verdieping van vaardigheden uit de 2de graad, bv. met betrekking tot ADL, communicatie ... Dat biedt kansen om te differentiëren in functie van zij-instromers.
- Workshops rond EHBO, inoefenen van zorgtaken;
- Workshop rond professionele gedragscode;
- Workshops gezinszorg (gezien deze in stage vermoedelijk weinig aan bod zal kunnen komen), bv. bezoek, getuigenis, praktijkoefeningen rond het organiseren en het combineren van zorgtaken en beperkte huishoudelijke taken;
- ...

Je kan het werken met workshops zowel integreren binnen de bestaande inhoudelijke rubrieken als binnen de uren die je voorziet voor thematisch of geïntegreerd werken.

2.4.3 Praktijkoefeningen of skillslab vanuit casuïstiek

Het uitschrijven van casussen voor praktijkoefeningen biedt kansen om doelen m.b.t. zorg en logistiek te integreren met leerinhouden vanuit (ped)agogisch handelen.

Je kan het werken met casussen bij praktijkoefeningen zowel integreren binnen de bestaande inhoudelijke rubrieken als binnen de uren die je voorziet voor thematisch of geïntegreerd werken.

2.5 Situering van Basiszorg en ondersteuning binnen het aanbod op de school en mogelijke implicaties voor leerplanrealisatie en opdrachtenverdeling

2.5.1 Samenhang met Assistentie in wonen, zorg en welzijn

Beide leerplannen realiseren de inhouden uit 2 dezelfde beroepskwalificaties: Huishoudhulp in de zorg en Logistiek assistent in de zorg. Vanwege het grote gewicht van de indalende competenties zullen de doelen die leiden tot de beroepskwalificaties in een beperktere onderwijstijd moeten worden gerealiseerd. Dat maakt samenstellingen minder evident. Op stage zullen de leerlingen vanuit stageplaatsen waar zij hun zorgtaken realiseren, ook de kans krijgen om de logistieke taken te oefenen.

2.5.2 *Samenhang met Gezondheidszorg en Opvoeding en begeleiding (D/A), en specialisatiejaar Thuis- en bejaardenzorg/zorgkundige en Kinderzorg (oude structuur).*

- Doel EHBO en levensreddend handelen (LPD 20)

Het werken rond EHBO en levensreddend handelen bij baby's en peuters maakt ook deel uit van de leerplannen Gezondheidszorg, Opvoeding en begeleiding en Kinderzorg (oude structuur). In die richtingen kan je aan het einde van de derde graad of specialisatiejaar, in functie van het werken in de kinderopvang, leerlingen een attest uitreiken dat bevestigt dat leerlingen lessen m.b.t. levensreddend handelen bij baby's en peuters kregen cf. de voorwaarden rond Levensreddend handelen. Rekening houdend met de richtlijnen en voorwaarden van Kind en Gezin/Opgroeien (zie o.a. [attest levensreddend handelen](#)) moeten de lessen levensreddend handelen in deze richtingen gegeven worden door een verpleegkundige. Het kan voor dit doel een opportuniteit zijn om het levensreddend handelen bij baby's en peuters richtingoverstijgend uit te werken (inzetbaarheid verpleegkundige) met behulp van workshops, bv. één keer in het vijfde jaar voor de start van stage en een herhaling in het zesde jaar. Je kan daarvoor eventueel ook een externe (erkende) organisatie aanspreken.

- Ook in Gezondheidszorg maakt zorg deel uit van specifiek gedeelte en komen, net als in het specialisatiejaar Thuis- en bejaardenzorg, alle verpleegtechnische handelingen die verzorgenden en zorgkundigen uitvoeren aan bod. Toch is het niet aangewezen om de leerlingen uit beide finaliteiten daarvoor samen te zetten. In de dubbele finaliteit verwachten we, bv. vanuit de theoretische onderbouw m.b.t. anatomie en fysiologie, een hoger beheersingsniveau en een meer diepgaandere benadering. Wanneer je in beide richtingen zou kiezen voor workshops waarin technieken of vaardigheden worden ingeoeffend, zou je dat eventueel voor bepaalde workshops kunnen overwegen.

2.5.3 *Overwegingen met betrekking tot infrastructuur*

De keuze voor geïntegreerd werken en het werken rond de doelen 'zorg' vereisen ruime polyvalente lokalen en/of specifieke verzorgingslokalen. Wanneer specifieke materialen, zoals bedden, niet kunnen worden geïntegreerd in een ruim polyvalent lokaal, is de aanwezigheid van een verzorgingslokaal of de mogelijkheid tot oefenen in praktijklessen op verplaatsing een noodzaak.

2.6 **Samenstelling lerarenkorps**

- TV/PV Huishoudkunde
- TV/PV Opvoedkunde
- TV/PV Verpleegkunde
- TV/PV Verzorging

Het specifieke gedeelte van de studierichting Basiszorg en ondersteuning kan helemaal gedragen worden door een Huishoudkundige, Verpleegkundige en een leraar met een achtergrond in de pedagogie. Mits zij voldoende aandacht hebben voor integratie van de onderdelen via bovengenoemde kanalen, kunnen zij de inhoud van het leerplan op een evenwichtige wijze verdelen.

3 **Concretisering lessentabel**

Vanuit bovenstaande overwegingen zijn er verschillende scenario's mogelijk. Je beschikt over 32 graaduren: 16 graaduren in het 5de jaar en 16 graaduren in het 6de jaar.

3.1 Basistabel

Onderdeel	5 ^{de} jaar	6 ^{de} jaar
Zorg	3u	3u
Indirecte en logistieke ondersteuning	2u	2u
(Ped)agogisch handelen	3u	3u
Stage	8u	8u

In deze tabel wordt uitgegaan van een gelijkwaardige verdeling van stage tussen het 5de en 6de jaar. Voor de doelstellingen die het kwaliteitsvol handelen moeten realiseren, wordt geen afzonderlijke onderwijstijd voorzien gezien deze op een geïntegreerde wijze in de andere rubrieken worden opgenomen.

3.2 Scenario 1

Je kiest de basistabel als organisatiemodel. Binnen de rubrieken kan je kiezen voor het werken met workshops of thema's al dan niet vanuit een keuze voor projectdagen.

3.3 Scenario 2

Je kan ervoor kiezen om in het de jaar iets meer accent te leggen op de huishoudelijke en logistieke componenten en de zorginhouden meer aan bod te laten komen in het zesde jaar.

Onderdeel	5 ^{de} jaar	6 ^{de} jaar
Zorg	2u	4u
Indirecte en logistieke ondersteuning	3u	1u
(Ped)agogisch handelen	3u	3u
Stage	8u	8u

3.4 Scenario 3

Indien de stage-organisatie het toelaat, kan je de stageverdeling tussen het 5de en het 6de als een groeigebeuren zien waardoor leerlingen meer inhouden in de school geoefend hebben en daardoor meer beslagen op stage komen. Vooral voor het optimaal oefenen van de zorgtaken kan dit een meerwaarde zijn. Zorg ervoor dat leerlingen die eventueel geheroriënteerd moeten worden al op stage zijn geweest in het vijfde jaar. De kennismaking met het werkveld is geen onbelangrijk element in het keuzeproces van die leerlingen.

Onderdeel	5 ^{de} jaar	6 ^{de} jaar
Zorg	4u	2u
Indirecte en logistieke ondersteuning	3u	1u
(Ped)agogisch handelen	3u	3u
Stage	6u	10u

